

Policy för civil beredskap (kris/katastrofberedskap och civilt försvar)

Fastställd av regionfullmäktige
Framtagen av regionstyrelseförvaltningen
Datum 2023-02-20
Gäller 2023-2026
Ärendenr RS 2022/2054
Version 1.0

Policy för civil beredskap (kris/katastrofberedskap och civilt försvar)

Innehåll

1. Bakgrund och kontext	2
2. Syfte	2
3. Mål	2
Mål för mandatperioden	3
4. Omfattning och avgränsning	3
5. Inriktning och grundläggande principer för civil beredskap	4
Övergripande process för risk- och sårbarhetsanalys inklusive kontinuitetshantering	4
6. Policyns giltighet och andra styrdokument för civil beredskap	5

1. Bakgrund och kontext

Region Gotlands ansvarar för sina verksamheter under normala omständigheter såväl som vid samhällsstörningar, både vid fredstida kriser samt vid höjd beredskap (krigsfara/krig). För att Region Gotland ska kunna uppfylla sitt ansvar behöver Region Gotland arbeta med krisberedskap och civilt försvar – som båda ingår i samlingsbegreppet civil beredskap.

Ett väpnat angrepp mot Sverige kan inte uteslutas (Prop. 2020/21:30, Totalförsvaret 2021-2025). Att vidareutveckla och fördjupa arbetet med att stärka motståndskraften i de viktigaste samhällsfunktionerna är av stor betydelse.

Region Gotland förutsätts att kontinuerligt bedriva ett löpande arbete med krisberedskap och civilt försvar. Med detta avses bland annat Region Gotlands skyldighet att upprätthålla kontinuitet i samhällsviktig verksamhet samt att uppfylla det geografiska områdesansvaret.

Utifrån lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH) och anslutande föreskrifter (MSBFS 2015:5; MSBFS 2015:4) bestäms inriktning på arbetet av överenskommelser mellan Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) samt Socialstyrelsen. Regionstyrelsen har det övergripande ansvaret för att fastställa Region Gotlands arbete med civil beredskap.

2. Syfte

Denna policy syftar till att ange grundläggande inriktning och övergripande mål för Region Gotlands arbete med civil beredskap (kris/katastrofberedskap och civilt försvar).

Civil beredskap kan beskrivas som förmågan att förbereda, förebygga, motstå och hantera samhällsstörningar (fredstida kriser och krig). Syftet är att värna människors liv och hälsa, samhällets funktionalitet, miljö och ekonomiska värden och förmågan att upprätthålla våra grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter, samt nationell suveränitet (Regeringskansliet, Den nationella säkerhetsstrategin, 2017).

3. Mål

I den regionala utvecklingsstrategin ”Vårt Gotland 2040” finns effektmålet

”Gotland har god beredskap och förmåga att hantera samhällsstörningar”

Effektmålet fastställdes av regionfullmäktige i februari 2021. Målet gäller både vid fredstida kriser samt vid höjd beredskap. En viktig del är att kunna hantera olika typer av samhällsstörningar, att ha en generell förmåga. Gotland har som ö särskilda utmaningar mot bakgrund av geografiska, säkerhetspolitiska och logistiska förutsättningar. För vissa samhällsfunktioner på Gotland är det centralt att kunna säkerställa en ö-drift, till exempel energiförsörjning, livsmedel och dricksvatten, transporter samt hälso- och sjukvård.

Utifrån effektmålet och lag (2006:544) ska Region Gotland uppfylla följande.

- Genomföra risk- och sårbarhetsanalyser (RSA) inklusive kontinuitetshantering, det vill säga minska risker och sårbarheter samt ha förmåga att upprätthålla och skydda verksamhet mot/vid samhällsstörningar.
- Vid samhällsstörning ha förmåga att utöva ledning och samordning inklusive ge krisinformation till Region Gotlands invånare, besökare och massmedier.

- Värna befolkningen, till exempel ge stöd till befolkningens hemberedskap och att stärka försvarsviljan.
- Under höjd beredskap genomföra nödvändiga åtgärder för att upprätthålla det civila förvaret, såsom skydda civilbefolkningen, säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna, upprätthålla en nödvändig försörjning och samhällets motståndskraft mot externa påtryckningar samt lämna stöd till Försvarsmakten.

Enligt propositionen 2020/21:30, Totalförsvaret 2021-2025 ska det under höjd beredskap finnas förmåga att under minst tre månader kunna hantera en säkerhetspolitisk kris i Europa och Sveriges närområde som innebär allvarliga störningar i samhällets funktionalitet samt krig under del av denna tid, vilket är Region Gotlands utgångspunkt.

Mål för mandatperioden

Region Gotland avser att fullgöra åtgärderna i enlighet med de statliga överenskommelserna för mandatperioden. Särskilt fokus ges på följande åtgärder:

- Säkerställa att lokal demokrati upprätthålls i syfte att grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet samt mänskliga fri- och rättigheter efterlevs och upprätthålls. Målet är politiska möten ska kunna genomföras på ett demokratiskt och rättssäkert sätt även under störda förhållanden och ytterst krig.
- Uppdatera och fastställa ”Plan för Region Gotlands krisledning och samverkan vid samhällsstörningar”
- Fastställa en övnings- och utbildningsplan för mandatperioden och genomföra planen. Antal övningsstillfällen och typ av övningar/utbildningar fastställs av Regiondirektören i samråd med Regionstyrelseordföranden.
- Utveckla och implementera styrning och stöd för ett systematiskt arbete inom Region Gotland med risk- och sårbarhetsanalys (RSA), kontinuitetshandling och säkerhetsskydd
- Utveckla Region Gotlands krigsorganisation och vid behov krigsplacera personal där det anses nödvändigt
- Fortsatt nära samverkan med aktörer inom civil beredskap för det geografiska ansvarsområdet. Samverkan ska ske på alla nivåer i samhället – dels de statliga myndigheterna, men också frivilliga försvarsorganisationer, näringslivet och andra föreningar, i syfte att stärka Gotlands beredskap.

4. Omfattning och avgränsning

Policy för civil beredskap gäller för hela Region Gotlands organisation och verksamhet, såväl nämnder och förvaltningar som styrelser och bolag. Alla medarbetare och förtroendevalda ansvarar för att bidra till detta arbete inom sina ansvarsområden.

Säkerhetsskydd behandlas inte specifikt i denna policy men behöver beaktas i arbetet med civil beredskap.

5. Inriktning och grundläggande principer för civil beredskap

Region Gotlands civila beredskap bygger på följande principer

- *Ansvarsprincipen* – att den som har ansvar för en verksamhet i normala situationer också har motsvarande ansvar vid störningar i samhället. Aktörer har ett ansvar att agera även i osäkra lägen. Den utökade ansvarsprincipen innebär att aktörerna ska stödja och samverka med varandra.
- *Närhetsprincipen* – att samhällsstörningar ska hanteras där de inträffar och av de som är närmast berörda och ansvariga.
- *Likhetsprincipen* – att aktörer inte ska göra större förändringar i organisationen än vad situationen kräver. Verksamheten under samhällsstörningar ska fungera som vid normala förhållanden, så långt det är möjligt.

Region Gotlands beredskapsarbete ska genomsyras av en helhetssyn där den enskilda verksamheten ser sitt arbete som en del av hela Region Gotlands beredskapsarbete. Respektive verksamhet ska bidra till att Region Gotlands samlade resurser används så effektivt som möjligt – både vid förebyggande arbete såväl som vid en samhällsstörning i fredstid och vid krigsfara/krig.

Samverkan ska utifrån behov upprättas med andra myndigheter, organisationer och näringsliv samt internt inom Region Gotland. För att säkerställa god samverkan krävs att Region Gotland redan före en samhällsstörning bygger upp en rad kontaktytor som Region Gotlands krisledning kan samverka med under en samhällsstörning (exempelvis frivilliga försvarsorganisationer).

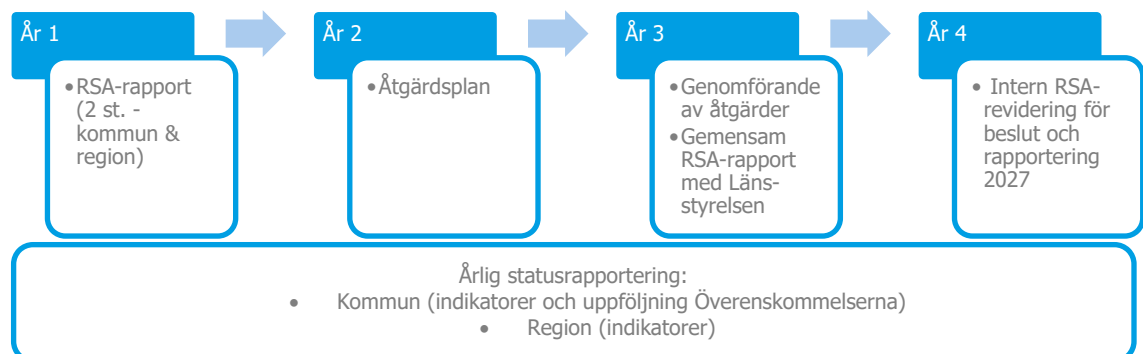
Arbetet med civil beredskap ska ske systematiskt och vara en integrerad del i ordinarie styrmodell och verksamhetsplanering.

Planering, resurser och den organisation som finns för krisberedskapen bör utgöra grunden för Region Gotlands ytterligare planering som krävs för det civila försvaret (höjd beredskap).

Det närliggande området säkerhetsskydd är en viktig del i arbetet med civil beredskap.

Övergripande process för risk- och sårbarhetsanalys inklusive kontinuitetshantering

Region Gotlands process för analys av risker och sårbarheter samt behov av kontinuitet syftar till att öka kunskapen för vilka risker och sårbarheter som finns i verksamheten och inom det geografiska området, samt vilka verksamheter som ”alltid” behöver upprätthållas och hur motståndskraft och redundans kan förbättras.

Figur 1. Process för RSA-arbetet under mandatperioden inklusive statlig rapportering

Processen utgår från PDCA-cykeln (Plan/Planera, Do/Genomföra, Check/Följa upp, Act/Förbättra) och är skapad för att gemensamt kunna arbeta med de tre närliggande områdena risk- och sårbarhetsanalys (RSA), kontinuitetshantering och säkerhetsskydd. Utbildning och övning finns med i PDCA-cykeln.

Arbetet sker koncernövergripande samt inom respektive förvaltning. Utifrån en sammanställning av förvaltningarnas underlag skapas en aggregerad bild av Region Gotlands hot- och riskbild, samhällsviktig och kritisk verksamhet, konsekvenser för Region Gotland vid avbrott i verksamheter samt vad Region Gotland har för kritiska beroenden och kritiska resurser, både inom organisationen och till andra aktörer. På koncernövergripande nivå sker kompletterande RSA och kontinuitetsarbete, både inom särskilda områden såväl som övergripande strategiarbete.

Analysunderlaget används för att ta fram beslutsunderlag för beslutsfattare och verksamhetsansvariga, underlag för information om samhällets risker till allmänheten, underlag för samhällsplaneringen samt för att bidra till att ge en riskbild för hela samhället.

6. Policyns giltighet och andra styrdokument för civil beredskap

Förutom denna policy finns ”Plan för Region Gotlands krisledning och samverkan vid samhällsstörningar” (STY-12923) och ”Reglemente för krisledningsnämnd” (STY-16500). Samtliga beslutas av regionfullmäktige. Policy och Plan för Region Gotlands krisledning och samverkan vid samhällsstörningar fastställs av regionfullmäktige senast den 31 december under den nya mandatperiodens första år.

Andra styrdokument inom området som är koncernövergripande beslutas av regiondirektören.

Respektive nämnd ansvarar för att beredskapsarbetet som gäller den egna förvaltningen följer policyn samt övriga till området gällande styrdokument. Nämnder och förvaltningar kan, utifrån övergripande styrdokument, skapa planer och rutiner inom sin förvaltning/verksamhet. Uppdatering av dessa sker vid behov och beslutas av nämnd eller förvaltning (enligt delegationsordningen).

Region Gotland medverkar även i framtagande av en regional RSA i samverkan med Länsstyrelsen eftersom Länsstyrelsen och Region Gotland har samma geografiska område (Krissamverkan Gotland, Länsstyrelsen Gotland, dnr 457-900-19).